

Charakteristika vyučovacího předmětu – Přírodověda – 1. stupeň

Obsahové vymezení předmětu

Vyučovací předmět *Přírodověda* je součástí vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět*. Přírodověda je realizována na 1. stupni základní školy. Navazuje na Prvouku 1. až 3. ročníku. Žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjel se život. Seznamují se s rozmanitostí a proměnlivostí živé i neživé přírody. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze – ta může být snadno narušena a velmi obtížně obnovována. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody a životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.

Žáci poznávají člověka jako živou bytost. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s jeho vývojem od narození do dospělosti, rozlišují, co je vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, zdravotní prevenci poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí. Důraz je kladen na utváření přímých zkušeností žáků např. v dopravní výchově. Postupně si uvědomují, jakou zodpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je v i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Žáci si postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

Před četbou věcného textu si žáci vybavují a formulují, co k danému tématu kde slyšeli, co o něm vědí a jaké mají otázky. Jak pro činnosti před četbou, tak pro činnosti po četbě propojují čtení s psaním. Pracují se získanými informacemi, hledají souvislosti, vyvozují závěry, které využívají v dalším životě. Využíváme všechny příležitosti k tomu, aby z žáků systematicky a cíleně vyrůstali nezávislí a samostatní čtenáři.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci také tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Časové vymezení předmětu

4. ročník – 1 hodina týdně

5. ročník – 2 hodiny týdně

Organizační vymezení předmětu

Předmět je realizován jako povinný ve 4. a 5. ročníku. Celkově je vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* navýšena z disponibilní dotace o jednu hodinu.

Výchovné a vzdělávací strategie vedoucí k získávání klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- nabízet žákům řadu aktivačních metod, které jim přiblíží tematiku rozmanitosti přírody a člověka jako jeho součásti

- předkládat dostatek informačních zdrojů s touto tematikou a vést žáky k dalšímu vzdělávání
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání
- v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.

Kompetence k řešení problémů

- předkládat žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení problémů
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu
- vést žáky k samostatnému pozorování praktických jevů souvisejících s přírodou, k vyhodnocování a vyvozování závěrů

Kompetence komunikativní

- nabízet žákům dostatek srozumitelných textů a obrazových materiálů, rozšiřovat slovní zásobu, pojmenovávat pozorované skutečnosti
- vést žáky k jasnému a srozumitelnému formulování vlastních myšlenek, učit je diskutovat s ostatními

Kompetence sociální a personální

- navozovat dostatek situací k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci i v méně běžných situacích; k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů

Kompetence občanské

- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- vytvářet modelové situace k prokázání praktických dovedností

Kompetence pracovní

- nabízet dostatek příležitostí k utváření pracovních návyků při samostatné i týmové práci

Kompetence digitální

- klademe důraz na vytváření společných pravidel chování ve třídě včetně pravidel při práci s technologiemi a na jejich dodržování
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky k respektování autorských práv při využívání obrázků, videí a informací
- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení, např. zařazováním relaxačních chviliek

- motivujeme žáky ke zkoumání přírody s využitím online aplikací a ke vhodnému využívání digitálních map a navigací
- dáváme žákům prostor k plánování a realizaci pozorování a pokusů s účelným využitím digitálních technologií

Zařazení průřezových témat v předmětu

Osobnostní a sociální výchova

- žák směřuje k sebepoznání, zdravému sebepojetí, seberegulaci a k udržení psychického zdraví – psychohygieně, komunikaci, dobrým mezilidským vztahům.

Výchova demokratického občana

- uplatňuje vztah k domovu a vlasti.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- využívá zkušeností a poznatků z běžného života

Multikulturní výchova

- se dotýká vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou.

Environmentální výchova

- poskytuje ucelený elementární pohled na okolní přírodu a prostředí. Učí pozorovat, vnímat a hodnotit důsledky jednání lidí. Využívá přímých kontaktů žáků s okolním prostředím.

Mediální výchova

- učit analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost, poznat rozdíl mezi reklamou a zprávou.